

Výroční zpráva 2023

Akademická knihovna

Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Obsah

1 ÚVOD	4
2 Základní údaje	6
2.1 Organizační struktura	7
2.2 Knihovní rada	7
3 Fondy	9
3.1 Knihovní fond AK JU	10
3.2 Knihy	10
3.3 Revize a vyřazování	11
3.4 Periodika	11
3.5 Elektronické informační zdroje	11
3.5.1 Přístup k EIZ	12
3.5.2 Statistiky využívání EIZ	12
3.5.3 Citační manažer Citace PRO	12
3.6 Fondy dílčích knihoven	13
3.6.1 Knihovna FROV	13
3.6.2 Rakouská knihovna	14
3.6.3 Knihovna BC AV ČR	15
4. Výpůjční služby a návštěvnost	16
4.1 Návštěvnost	18
4.2 Výpůjčky	19
4.3 Meziknihovní výpůjční služba (MVS)	20
5 Informační vzdělávání	21
6 Různé	23
6.1 Otevřená věda	24
6.2 Zpětná vazba uživatelů	25
6.3 Vzdělávání knihovníků	25
6.4 Propagace služeb knihovny	26
6.5 Členství v profesních organizacích	28
6.6 Spolupráce na projektech a další spolupráce	28
7 Prodejna skript a e-shop	30
8 Přílohová část	32
8.1 Statistiky knihoven JU za rok 2023	33
8.2 Statistika služeb knihovny FROV 2023	34
8.3 Stav knihovního fondu AK JU v období 2019-2023	34

8.4 Informační vzdělávání uživatelů v období 2019-2023.....	34
8.5 Statistika využívání elektronických informačních zdrojů	35
8.5.1 CzechELib: předplatné 2023	35
8.5.2 Citační manažer CitacePRO Plus.....	40
8.6 Obrazové přílohy	41

1 ÚVOD

Rok 2023 byl ve znamení pokračujícího rozvoje služeb, fondů a prostor Akademické knihovny JU (dále jen „AK JU“). Kromě běžné agendy související s poskytováním knihovnických a informačních služeb řešila AK JU i řadu dalších odborných zadání.

I tento rok využívala AK JU možnosti předplatného elektronických informačních zdrojů (dále jen „EIZ“) pro podporu studia, výuky a vědeckého výzkumu na JU, nově s podporou Národního centra pro informační podporu výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „NCIP VaVal“), které navázalo na projekt CzechELib. Hlavním řešitelem projektu je dále Národní technická knihovna.

Přínosem projektu NCIP VaVal je kromě jiného i přechod některých vydavatelů na model předplatného Read and Publish. Díky novému modelu předplatného mohli autoři z Jihočeské univerzity využít slevy či tokeny na Open Access publikování poskytnuté vydavatelstvími Taylor & Francis, Springer Nature, Wiley a Oxford University Press.

Uživatelé AK mohli využívat také nekonsorciální oborové zdroje a další nástroje k EIZ. Měli zajištěn přístup k českým i zahraničním knihám na platformě ProQuest Ebook Central a ke kolekci elektronických knih od společnosti Emerald. Pokračoval přístup do elektronické knihovny časopisů EZB, discovery systému společnosti EBSCO a k citačnímu manažeru CitacePro. Na základě smlouvy s Národní knihovnou ČR využívá knihovna přístup ke službě Národní digitální knihovna – Díla nedostupná na trhu (NDK – DNNT).

V průběhu celého roku pořádala AK JU pro studenty a vědeckopedagogické pracovníky vzdělávací akce na podporu efektivního využívání databází a nástrojů k nim.

Knihovna v roce 2023 pořádala či spolupořádala několik výstav a dalších kulturních akcí. Koncem března se v knihovně konala oslava 30. výročí založení Rakouské knihovny. U příležitosti oslav tohoto výročí byla v AK JU ke zhlédnutí výstava “Bertha von Suttner - Život pro mír”, která byla zapůjčena Rakouským kulturním fórem v Praze. V říjnu 2023 se knihovna zapojila do celosvětové akce Open Access Week a uspořádala třídní program, ve kterém nabídla účastníkům přehled o vývoji Open Science a Open Access v rámci českého výzkumného prostředí.

Prodejna skript JU v roce 2023 nabízela k prodeji skripta a propagační předměty jednotlivých fakult a publikace z Nakladatelství JU. Veškerý sortiment bylo možné zakoupit přímo v prodejně skript nebo objednat prostřednictvím e-shopu JU. Prodejna skript během celého roku obsloužila více než 1 700 kupujících.

V rámci projektu IROP - Rozvoj JU – Akademická knihovna proběhla v budově výměna vybraných otvorových výplní a bylo pořízeno nové technické vybavení.

Koncem roku se konal další ročník dobročinné sbírky Srdce za knihu. Prodejem knih se vybrala částka 40 927 Kč. Celá částka byla věnována centru ARPIDA, se kterým AK JU dlouhodobě spolupracuje.

V roce 2024 plánuje AK JU rozvíjet své služby, zkvalitňovat služby již fungující a zavádět služby nové na základě poptávky studentů a akademických pracovníků. K významným aktivitám ročního plánu také patří aktivní zapojení do projektu CARDS – Platforma nové generace (PNG) a pokračující obměna technického vybavení.

Ing. Helena Vorlová

Ředitelka AK JU

2 Základní údaje

2.1 Organizační struktura

Obecné začlenění AK JU do struktury JU je specifikováno v opatření rektora Organizační řád Rektorátu JU. Akademická knihovna JU je vnitřně členěna na další pracoviště a útvary. V roce 2023 byla její organizační struktura následující:

- Útvar správy knihovního systému a informačních technologií
- Útvar informačních služeb a podpory studia
- Útvar doplňování a zpracování fondu
- Útvar výpůjčních služeb a ochrany fondu
- Pobočka FROV
- Sekretariát ředitelky AK JU
- Prodejna skript

Kromě své hlavní budovy v kampusu JU má AK studovnu na ulici J. Boreckého v budově Zdravotně sociální fakulty (dále jen ZsF). Dalším pobočkovým pracovištěm je knihovna s plným rozsahem služeb na Fakultě rybářství a ochrany vod (dále jen FROV), v budově děkanátu ve Vodňanech.

Součástí AK jsou dále deponátní knihovny jednotlivých kateder. Tyto knihovny podléhají metodickému řízení AK. Výpůjční agendu v nich zajišťuje a za správu fondu odpovídá pracovník pověřený příslušným pracovištěm.

V rámci AK JU také působí Knihovna biologických pracovišť AV ČR (dále jen KBP), která je organizačním útvarem Biologického centra AV ČR (dále jen BC AV ČR). Vzájemný vztah AK JU a KBP je upraven Smlouvou o spolupráci při zajišťování knihovnických služeb¹.

2.2 Knihovní rada

Knihovní rada AK JU (dále jen KR) je poradním orgánem rektora JU pro oblast informačních zdrojů, spravovaných AK JU. KR se vyjadřuje především ke koncepci klíčových činností jednotlivých oddělení AK JU, ke globálním principům přidělování finančních prostředků pro doplňování knihovních a jiných informačních fondů AK JU, k návrhům pro zlepšení činnosti AK JU, a k návrhům Knihovního a Organizačního řádu AK JU.

¹ <https://www.lib.jcu.cz/images/LIB/dokumenty/knihovni-dokumenty/ak-smlouva-ju-bc-avcr.pdf>

Funkci předsedy KR od roku 2021 zastává prorektor pro vědu a výzkum doc. Luděk Berec. Na únorovém setkání KR vedoucí knihovny J.P. Ondoka, Ing. Eva Křížková, informovala o provedení revize fondu, který čítá přes 51 tisíc svazků. Ředitelka AK podala informace týkající se zajištění elektronických informačních zdrojů na další období, a uzavírání transformačních smluv s vydavateli Springer, Taylor and Francis, Wiley a Oxford University Press. Dále byla KR informována o úpravě knihovního řádu v souvislosti se zavedením šatních skříněk.

Ve složení KR v roce 2023 nenastala žádná změna.

Složení KR k 31. 12. 2023

Předseda:

doc. Ing. Luděk Berec, Dr., prorektor pro vědu a výzkum

Členové:

doc. Ing. Kamil Pícha, Ph.D. (EF)

Ing. Jaromír Kadlec, Ph.D. (ZF)

Mgr. Kateřina Drsková, Ph.D. (FF)

Mgr. Vlastimila Ptáčnicková, Ph.D. (ZSF)

Bc. Jan Lassner (FF - student)

Ing. Helena Vorlová (AK)

Ing. Antonín Kouba, Ph.D. (FROV)

Mgr. Jana Kubíková (AK)

PhDr. Ivana Šimková, Ph.D. (PF)

RNDr. Petr Švácha, CSc. (BC AV ČR)

Ing. Rudolf Vohnout, Ph.D. (PřF)

Mgr. František Vorel (BC AV ČR)

Ing. Eva Křížková (TF)

3 Fondy

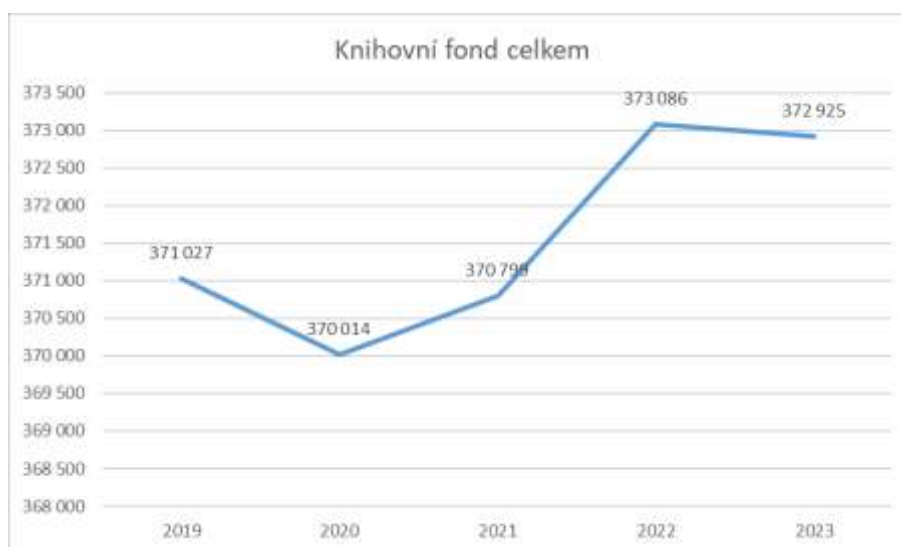
3.1 Knihovní fond AK JU

V roce 2023 byla zakoupena řada odborných publikací na základě požadavků pedagogů a vědeckých pracovníků, ale i z podnětu studentů. Uživatelé mohli dát knihovně tip na nákup knih, periodik nebo jiných dokumentů, které ve fondu AK JU chybí nebo je jich nedostatečné množství, prostřednictvím online formuláře na webu knihovny. Fond byl dále doplňován na základě monitoringu vycházejících publikací, prověrky frekvence výpůjček a rezervací čtenářů. Takto byly zajištěny nákupy tištěných knih a periodik, které jsou umístěny v budově AK JU, a rovněž e-knih. V menší míře byl fond knihovny doplňován dary. Všechny takto získané publikace byly zpracovány do fondu AK JU a zpřístupněny uživatelům.

3.2 Knihy

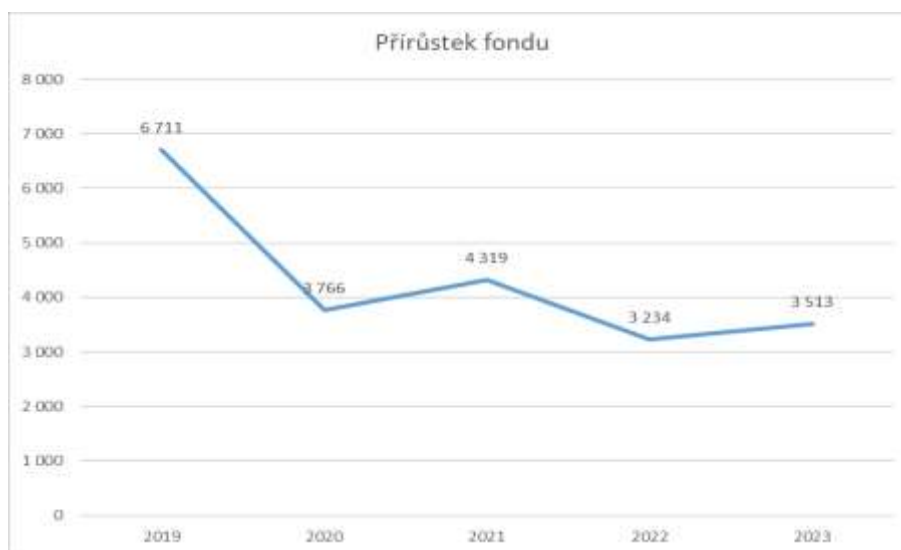
Ke dni 31. 12. 2023 měl knihovní fond AK celkem 372 925 fyzických knihovních jednotek a 546 e-knih. Roční přírůstek fondu činil 3 513 fyzických jednotek a 26 e-knih.

Velikost knihovního fondu v letech 2019-2023

V katalogu knihovny jsou evidovány také elektronické verze vysokoškolských kvalifikačních prací (VŠKP), které se ale již nezapočítají do přírůstku fondu. V roce 2023 bylo katalogizačně zpracováno celkem 1 286 obhájených kvalifikačních prací.

Přírůstek knihovního fondu v letech 2019-2023

3.3 Revize a vyřazování

V průběhu roku 2023 pokračovala revize a obsahová prověrka fondu, v jejímž rámci byly vyřazeny informačně zastaralé a opotřebené publikace. Celkový úbytek fondu za rok 2023 činil 3 674 dokumentů. Vyřazování probíhalo v souladu s Metodickým pokynem k obsahové správce fondu AK JU. Dokumenty byly vyřazovány po schválení Knihovní radou, a dle knihovního zákona nabízeny dalším knihovnám.

3.4 Periodika

V roce 2023 probíhala akvizice a zpracování českých i zahraničních periodik. V odběru tištěných periodik došlo ve srovnání s rokem 2022 k mírnému poklesu. Celkem bylo pořízeno 407 periodik, z toho 393 v tištěné verzi a 14 v elektronické podobě.

3.5 Elektronické informační zdroje

Pro podporu pedagogické a vědecké činnosti na JU, zajišťuje knihovna přístup do elektronických informačních zdrojů (EIZ).

V roce 2023 pokračovala JU v účasti na projektu CzechElib, který se stal součástí projektu Národního centra pro informační podporu výzkumu, vývoje a inovací (NCIP VaVal). Jeho hlavním úkolem je zajištění přístupu do vybraných oborových a multioborových databází. Projektová podpora v roce

2023 pro EIZ byla 50 % z celkové ceny zdroje, bibliometrické databáze Web of Science a Scopus, a analytický nástroj InCites měly podporu 70 %. Nová smlouva o zajištění EIZ na období 2023-2027 zahrnuje prvek Open Access publikování. Jde například o transformační smlouvy typu Read and Publish, které u vybraných vydavatelů poprvé umožnil bezplatné či zvýhodněné publikování v hybridních či otevřených časopisech. V období 2023–2027 se počítá s postupným poklesem podílu podpory ze státního rozpočtu.

Mimo konsorcium CzechELib měli uživatelé zajištěn přístup k českým i zahraničním knihám na platformě ProQuest Ebook Central, k elektronické knihovně časopisů EZB, systému EBSCO Discovery Service, který umožňuje souběžné vyhledávání ve více zdrojích přes jedno rozhraní. Na základě smlouvy s Národní knihovnou ČR využívala knihovna přístup ke službě Národní digitální knihovna – Díla nedostupná na trhu (NDK – DNNT).

3.5.1 Přístup k EIZ

Seznam všech EIZ pořízených a zpřístupněných knihovnou je umístěn na internetové adrese <https://www.lib.jcu.cz/cz/katalog-2>. Poskytuje nejen přístupové linky, ale zároveň informace o obsahu EIZ, způsobu přihlášení, o aktuálních změnách, případně nabídky zkušebních přístupů do databází. V průběhu roku 2023 byl portál pravidelně udržován a umožňoval uživatelům bezproblémový přístup k předpláceným e-zdrojům.

Správu elektronických informačních zdrojů zajišťuje Útvar informačního vzdělávání a podpory studia, který se stará o jejich administrativu, o komunikaci s dodavateli, a řešení problémů s přístupem. Dále také zajišťuje propagaci EIZ.

3.5.2 Statistiky využívání EIZ

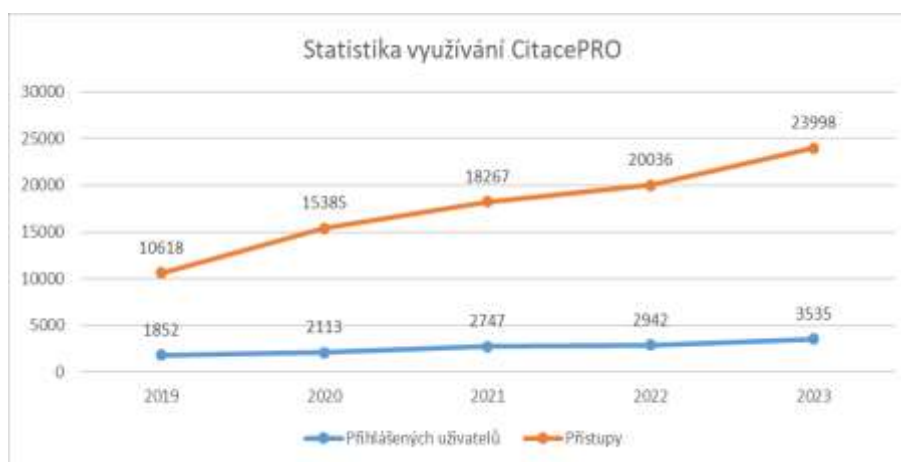
Statistiky využívání EIZ pořízených knihovnou jsou průběžně sledovány. V rámci projektu CzechELib má knihovna přístupný systém CELUS, který slouží ke sledování využitosti jednotlivých databází. Využívání elektronických zdrojů zaznamenává nárůst.

3.5.3 Citační manažer Citace PRO

Devátým rokem pokračoval přístup k citačnímu manažeru Citace PRO Plus, který je studentům a zaměstnancům JU dostupný v rámci univerzitní počítačové sítě a pomocí institucionálního přístupu i z domova. Citační manažer umožňuje export citací do nejčastěji používaných citačních stylů

(např. ČSN ISO 690, Chicago, Harvard, MLA, IEEE, CSE atd.), má přímé propojení s MS Word a podporuje mnoho dalších funkcí, které zjednodušují práci s používanými zdroji. Jeho využívanost nepřetržitě roste díky informačnímu vzdělávání. V roce 2023 bylo evidováno 23 998 přístupů, což je meziročně o 19,8 % více.

Vývoj využívání citačního manažeru CitacePRO v letech 2019-2023

3.6 Fondy dílčích knihoven

3.6.1 Knihovna FROV

Vodňanská pobočka poskytuje informační a knihovnické služby zejména studentům a zaměstnancům FROV, ale i široké odborné veřejnosti. Spravuje unikátní specializovaný fond dokumentů o velikosti 20 tisíc knihovních jednotek z oboru rybářství, hydrobiologie, ichtyologie, akvakultury a příbuzných věd. Fond monografií je systematicky budován od roku 1921. Navíc, obsahuje unikátní ucelené knihovny dr. Tomislava Petra, Vladimíra Sládečka a Petra Obrdlíka, které byly knihovně poskytnuty jako dar v minulých dekádách.

Knihovna sídlí v přízemí hlavní budovy Fakulty rybářství a ochrany vod JU ve Vodňanech. Čtenáři ve studovně najdou aktuální tištěná periodika, příruční fond, sbírku dizertací a kompletní sbírku publikací z edice Metodik a odborného čtvrtletníku Bulletin VÚRH Vodňany.

V roce 2023 v knihovně probíhala běžná agenda. Během této doby došlo i na personální změny. Knihovnu opustila dlouholetá zaměstnankyně AK Mgr. Dana Lučivňáková, krátkodobě ji vystřídala Anna Váňová, od 1. 9. zastává pozici zaměstnankyně FROV JU Zuzana Dvořáková, a to částí úvazku 0,5. Dění v knihovně reflektuje živý život na fakultě, v roce 2023 se tak kromě obvyklých činností pracovnice

věnovaly revizi knihovního fondu, což je v plánu i do dalšího období. Dle dostupnosti periodik a publikací v „digitálním“ světě má i návštěvnosti vodňanské knihovny dlouhodobou klesající tendenci.

3.6.2 Rakouská knihovna

Rakouská knihovna Akademické knihovny v Českých Budějovicích oslavila 28. března 2023 30. výročí svého založení. U příležitosti oslav výročí Rakouské knihovny se uskutečnila v přízemí Akademické knihovny výstava „Bertha von Suttner - Život pro mír“ (Bertha von Suttner - Ein Leben für den Frieden), která byla zapůjčena Rakouským kulturním fórem v Praze. V rámci oslav výročí Rakouské knihovny se uskutečnila přednáška doc. Dr. phil. Zdeňka Pecky „Die tschechischen Wege des österreichischen Schriftstellers Michael Stavarič“ a autorské čtení rakouského spisovatele českého původu Michaela Stavariče (akce se konaly na Katedře germanistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích).

Za rakouskou stranu se oslav zúčastnili rakouská velvyslankyně J. E. Dr. Bettina Kirnbauer a ředitel Rakouského kulturního fóra v Praze Dr. Andreas Schmidinger. Za českou stranu hosty přivítali rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr., a Pavel Hroch, náměstek hejtmána Jihočeského kraje.

Výstava "Bertha von Suttner - Život pro mír"

Autorské čtení spisovatele Michaela Stavariče

3.6.3 Knihovna BC AV ČR

Při zajišťování knihovnických služeb, AK JU spolupracuje s Knihovnou biologických pracovišť AV ČR. Udržování a financování fondů KBP je stanoveno ve Smlouvě o spolupráci při zajišťování knihovnických služeb.

KBP dále zajišťuje nákup časopisů dle aktuálních potřeb jednotlivých ústavů BC, a podílí se na vyřizování MVS apod.

Projekt Národní centrum pro elektronické informační zdroje CzechELib, který zajišťoval pořizování a zpřístupňování elektronických informačních zdrojů, přešel v roce 2022 pod projekt Národní centrum pro informační podporu výzkumu, vývoje a inovací (NCIP VaVal). CzechELib tak i nadále zajišťuje nákup klíčových elektronických zdrojů pro celou výzkumnou a vzdělávací komunitu České republiky. To se týká i BC AV, které je členskou institucí. Rok 2023 byl prvním rokem projektu NCIP VaVal. V jeho rámci rada ředitele BC rozhodla o pořízení níže uvedených EIZ pro roky 2023-2025:

- Časopis Nature
- Časopis Science
- ScienceDirect Freedom Collection (Elsevier)
- Wiley Read and Publish

Pro rok 2024-2025 byl seznam e-zdrojů dále rozšířen o časopis Nature Plants a časopis Nature Ecology & Evolution.

4. Výpůjční služby a návštěvnost

Výpůjční služby v AK, zajišťují převážně pracovníci Útvaru výpůjčních služeb a ochrany fondu. Zaměstnanci zmíněného útvaru se v roce 2023 spolu s dalšími kolegy zúčastnili několika akcí. První z nich byla již oblíbená Noc s Andersenem. Další úspěšnou událostí bylo Letní osvěžení v knihovně, konané 5. června. Celá akce proběhla před budovou Akademické knihovny. Návštěvníkům byly nabízeny různé druhy domácích limonád a drobné občerstvení. Také zde byl propagován „Knihotoč“, a návštěvníci si tak mohli vybrat hezkou knihu na léto.

První srpnový den se několik pracovníků útvaru vypravilo na pobočku FROV, kde se noví zaměstnanci důkladně seznámili s fondem a provozem knihovny.

Na začátku nového semestru, 25. září, uspořádali pracovníci útvaru akci Vítání prváků. Rozdávali placky a různé prospekty týkající se provozu a nabízených služeb Akademické knihovny. V rámci akce proběhlo i několik exkurzí zaměřených na nové studenty. Při nich jim byly vysvětleny základní informace, a formou hry si vyzkoušeli samostatně vyhledat knihy.

V říjnu se pracovníci útvaru aktivně zapojili do Noci vědců. V letních měsících proběhlo uspořádání vytipovaných regálů, přičemž některé multiplikáty byly přesunuty do skladu, primárně z důvodu nových přírůstků.

K celoroční činnosti rovněž patří práce na vylepšování prostor knihovny. V prosinci byl pro návštěvníky knihovny instalován fotokoutek s vánoční tematikou. V prostorách knihovny, konkrétně v 1. patře, bylo celoročně instalováno 18 malých výstav knih.

Útvar kromě běžné agendy řešil i zrušení DK katedry psychologie a katedry pedagogiky. Knihy byly převedeny do volného výběru, a do osobních výpůjček zaměstnanců.

Zaměstnanci z výpůjčních služeb se účastnili i vzdělávacích kurzů. V zimním a letním semestru někteří zaměstnanci navštěvovali kurz anglického jazyka pro zaměstnance JU. Kurz probíhal jednou v týdnu, a trval dvě vyučovací hodiny. 12. října proběhl na pracovišti Odboru ochrany knihovních fondů v centrálním depozitáři NK kurz Preventivní péče v knihovnách, kterého se zúčastnili dva zaměstnanci útvaru. Kurz byl zaměřen na optimální podmínky pro skladování knih, jako je správná vlhkost, osvětlení, prevence proti škůdcům a plísním. Byl nám představen

speciální dezinfekční stroj na knihy Nebula, který si knihovna v nedávné době opatřila. Stroj zastavuje bujení bakterií a plísní a je mobilní. Následujícím stanovištěm byl Konzervační fond, konkrétně prostor, kde se cenné knihy balí do speciálních nehořlavých kartonových krabic, které se řežou na zařízení plotr. Také nám byly předvedeny havarijní boxy pro knihovny. Boxy obsahují předměty, jako jsou plastové pytle, gumové rukavice, holínky, sorbční hady pod dveře, které brání proniknutí vody do objektu, a mnoho dalších užitečných předmětů pro nečekané situace.

30. října se konala konference Bibliotheca Academica na Fakultě managementu VŠE v Jindřichově Hradci. I zde měl útvar svého zástupce, který se aktivně zapojil do workshopu týkajícího se zkušeností s vedením a řešením problémů s deponátními knihovnami.

Nejvýznamnější akcí roku 2023 byla rekonstrukce oken v AK od 23. října do 25. listopadu, která probíhala za provozu knihovny. Pracovalo se v rušném i prašném prostředí, hojně se využívala služba výdejního okénka. Toto náročné období zvládli všichni pracovníci se ctí.

Plánem do budoucna našeho oddělení je:

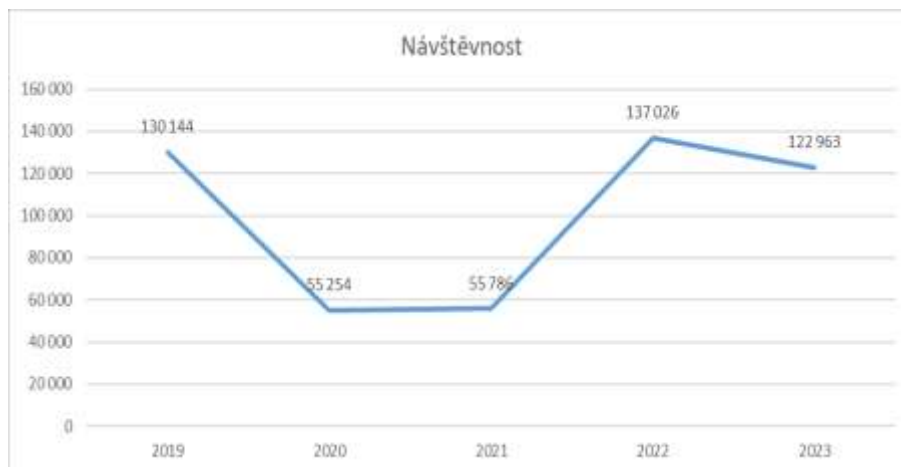
- Průběžně aktualizovat fotokoutek
- Připravit setkání se zajímavými lidmi (formou besedy nebo autorského čtení)
- Připravit komorní koncert v prostorách AK
- I nadále úzce spolupracovat s ostatními útvary AK a společně se podílet na připravovaných akcích

Pro zajímavost jsme provedli výzkum evidence telefonních dotazů Infopult 2023 se zajímavým výsledkem. Služba u Infopultu přijala za celý rok 620 telefonů, průměrně 52 za den, nejčastější dotaz se týkal prodlužování knih a řešení pokut.

4.1 Návštěvnost

V roce 2023 došlo k mírnému poklesu návštěvníků proti předchozímu roku, a to z důvodu částečného omezení provozu kvůli výměně oken ve výpůjčních prostorách. Celkem knihovnu v roce 2023 navštívilo 122 963 návštěvníků. Nejsilnějším měsícem byl říjen, kdy bylo zaznamenáno 16 698 návštěvníků.

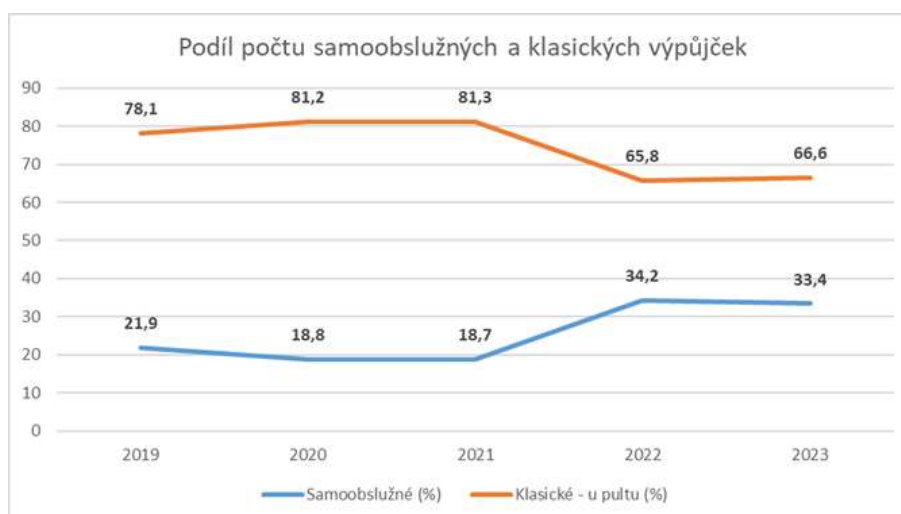
Vývoj návštěvnosti v letech 2019-2023

4.2 Výpůjčky

AK eviduje všechna registrovaná a evidovaná absenční půjčení knihovních jednotek, včetně prolongací. Největší objem výpůjčních služeb představují absenční výpůjčky provedené u výpůjčního pultu. V roce 2023 bylo celkem, včetně prodloužení, realizováno 92 420 absenčních výpůjček, z toho počet prvních výpůjček z fyzického fondu byl 39 191. Po covidových letech roste podíl samoobslužných výpůjček.

Podíl počtu samoobslužných a klasických výpůjček v letech 2019-2023

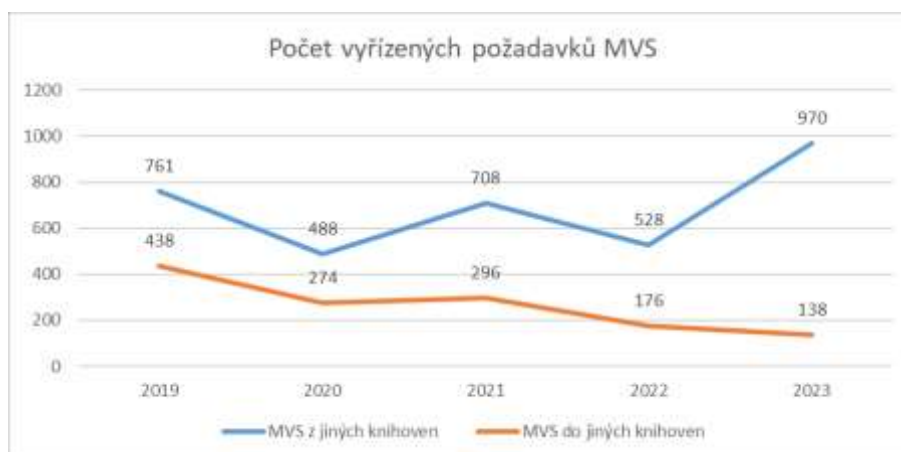
Prezenční výpůjčky se sice nemusí evidovat a vykazovat, ale sledování jejich počtu je užitečné pro vnitřní provoz knihovny a pro správnou akvizici. Od dubna 2023 se proto začala nově používat aplikace

na sledování prezenčních výpůjček. Jako prezenční výpůjčky evidujeme všechny, které uživatel realizuje pouze ve fyzickém prostoru knihovny. Může se jednat o dokumenty distribuované ze skladu nebo o ty, které si uživatel sám vybere ve volném výběru. Od dubna do prosince 2023 bylo prostřednictvím aplikace zaznamenáno 5 688 prezenčních výpůjček.

4.3 Meziknihovní výpůjční služba (MVS)

Výpůjční služby z vlastních fondů knihovny, jsou doplňovány meziknihovní výpůjční službou (MVS). Potřebné knihy a články z časopisů, získává AK pro své uživatele z jiných knihoven v ČR i v zahraničí. Naopak AK vyřizuje požadavky ostatních knihoven v ČR i v zahraničí, na výpůjční služby ze svých fondů. Počet požadavků na MVS se v průběhu posledních let spíše snižuje, což je dáno i větší dostupností elektronických informačních zdrojů na internetu.

Vývoj počtu požadavků na MVS

5 Informační vzdělávání

Vzdělávací služby jsou neodmyslitelnou součástí služeb AK. Jsou poskytovány především studentům, pedagogům a dalším zaměstnancům JU. V menším rozsahu jsou tyto služby dostupné i veřejnosti. V Akademické knihovně se informačnímu vzdělávání uživatelů věnují převážně pracovníci Útvaru informačního vzdělávání a podpory studia. Do dílčích aktivit se však zapojují také další pracovníci knihovny. Knihovna nabízí individuální konzultace, tematické lekce a workshopy nebo vstupy do výuky jednotlivých vyučujících. Témata školení zahrnují vyhledávání informací v katalozích a elektronických informačních zdrojích, problematiku citací literatury, témata související s publikační činností a její evidencí, vyhledávání časopisů s impakt faktorem a další oblasti. Nabídka vzdělávacích služeb je k dispozici na webových stránkách AK (<https://www.lib.jcu.cz/cz/nase-sluzby/informacni-vzdelavani>).

Portfolio vzdělávacích aktivit knihovna neustále rozšiřuje tak, aby co nejlépe vyhovělo potřebám uživatelů. Standardní součástí nabídky se stalo pořádání online přednášek (webinářů). V online prostředí se postupně rozšiřuje také nabídka e-kurzů v systému LMS Moodle. K běžným službám knihovny patří rovněž pořádání exkurzí, jejichž cílem je seznámit zájemce s prostorem knihovny, jejími službami a dostupnými informačními zdroji. Školení a exkurze jsou realizovány v českém i anglickém jazyce.

Do vzdělávacích aktivit stále častěji zahrnujeme témata, jako je Open Science, Open Access publikování, nebo predátorské praktiky různých subjektů.

V roce 2023 knihovna realizovala 95 hodin školení v rámci kurzů a seminářů. Celkový počet účastníků kurzů pořádaných knihovnou dosáhl 1 487 studentů.

6 Různé

6.1 Otevřená věda

Open Science

V roce 2023 se knihovna zapojila do aktivit spojených s podporou Open Science. V pracovní skupině Open Science pod AKVŠ má knihovna dva členy. V průběhu roku 2023 jsme výrazně rozšířili tu část webových stránek Akademické knihovny, která je věnována problematice otevřené vědy. Obsah je navíc stále aktualizován podle nových poznatků i nových nároků na otevřený přístup. Je také zaměřen na podporu publikujících autorů z řad akademiků a kromě nezbytných teoretických poznatků přináší užitečné odkazy pro plánování Data Managementu a podrobné rady ohledně publikování u podporovaných vydavatelství domů.

Open Access

Akademická knihovna i v uplynulém roce administrovala poplatky za publikování článků v odborných časopisech v režimu Open Access (APC – Article Processing Charge). Jako člen CzechElib má knihovna na každý rok přidělen určitý počet tzv. tokenů k úhradě publikačních poplatků. Autoři s afilací k Jihočeské univerzitě jich mohli využít u vydavatelství Springer Nature, Taylor & Francis, Wiley a Oxford University Press. Celkem bylo přidělenými tokeny pokryto vydání 43 článků v režimu Open Access.

Open Access Week

V říjnu 2023 se Akademická knihovna zapojila do celosvětové akce Open Access Week a uspořádala vlastní třídenní program. Ve dnech 24. až 26. října 2023 proběhlo celkem osm přednášek, postihujících různé aspekty otevřené vědy. Obzvláště přínosné byly zkušenosti publikujících autorů. Důležitou částí akce byla problematika Data Managementu s praktickými ukázkami jak z pohledu vedoucího vědeckého týmu, tak z pohledu datového stewarda. Nechyběl ani příspěvek k otevřenému přístupu ze strany jednoho z vydavatelů. Celá akce byla nahrávána a závěrečný den byl streamován na YouTube kanál Jihočeské univerzity.

6.2 Zpětná vazba uživatelů

Chci, aby v knihovně...

Po celý rok 2023 byl umístěn v přízemí knihovny sběrný box na anketní lístky, prostřednictvím kterých mohli uživatelé knihovně dávat své náměty na vylepšení služeb. V anketě #chciabyvknihovne byl jedním z přání požadavek, aby v knihovně byla možnost ohřát si donesené jídlo v mikrovlnce. Protože máme rádi usměvavé a spokojené čtenáře, rozhodli jsme se toto přání splnit. Do přízemí knihovny byla proto pořízena mikrovlnná trouba, kde si mohou čtenáři ohřát donesené jídlo.

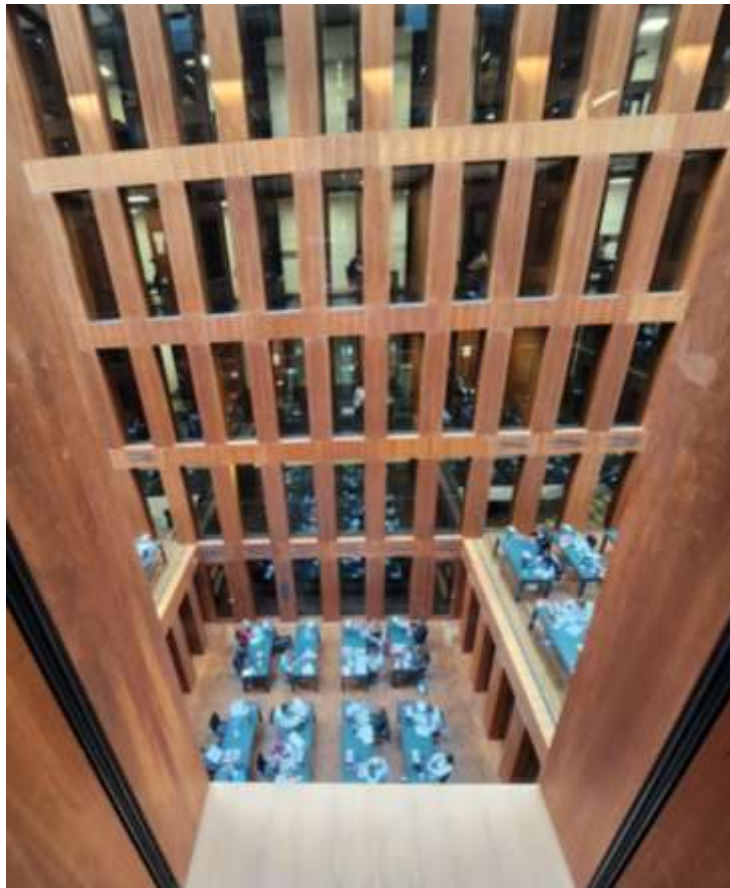
6.3 Vzdělávání knihovníků

Zaměstnanci AK si i v roce 2023 doplňovali odborné znalosti. V průběhu celého roku se účastnili kurzů pořádaných profesními organizacemi, distributory EIZ, případně jinými knihovnami v ČR.

Vybrané akce, kterých se zaměstnanci AK zúčastnili:

Název akce	Pořadatel
Informační zdroje z oblasti zdravotnictví a medicíny (online)	Moravské zemská knihovna
České zdroje šedé literatury (online)	Moravské zemská knihovna
Zahraniční zdroje šedé literatury (online)	Moravské zemská knihovna
Mediální gramotnost (prezenčně)	Jihočeská vědecká knihovna
Téma dezinformací a mediálního vzdělávání (online)	Městská knihovna Praha
Diskuzní fórum Jak citovat umělou inteligenci (online)	AKVŠ
Mediální setkání pro knihovníky III-IV (online)	Nadace OSF
Etika a stinné stránky AI (online)	Digiskills.cz
Seminář IVIG 2023 (online)	AKVŠ
DigCompEdu: Jak smysluplně rozvíjet digitální kompetence učitele i žáků (online semestrální kurz CŽV)	KISK MU
Rešeršní strategie, postupy, informační zdroje (prezenčně)	NK ČR
Seminář k centrální katalogizaci v PNG	NTK
Ambulantní opravy knihovních fondů	NK ČR
Anglický jazyk pro zaměstnance	JU
Katalogizace a propojená data	SKIP
Bibliotheca Academica 2023 (konference, Jindřichův Hradec)	AKVŠ

Knihovna Humboldtovy univerzity (exkurze do berlínských knihoven)

6.4 Propagace služeb knihovny

Ke komunikaci s uživateli a propagaci služeb využívá AK nejen vlastní webové stránky, ale také sociální sítě. Rovněž ke zviditelnění knihovny využívá tištěných a elektronických plakátů, stejně jako dalších informačních materiálů. Často je také využívána e-mailová rozesílka. Všechny elektronické informační zdroje, ke kterým JU získává přístup, pracovníci AK propagují na webových stránkách AK a sociálních sítích. Nedílnou součástí propagace jsou kurzy informačního vzdělávání pro studenty a zaměstnance JU. **Mezi další významné aktivity v oblasti propagace, které knihovna uskutečnila, patří:**

Sbírka Srdce za knihu

Ve dnech 27. 11. – 21. 12. 2022 se v AK JU konal již 5. ročník dobročinné sbírky Srdce za knihu. Celá částka, získaná prodejem darovaných knih, ve výši 40 927 Kč, byla věnována centru ARPIDA pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, se kterým AK JU a BC AV dlouhodobě spolupracují.

Výstavy

Snažíme se zpřístupňovat knihovnu jako prostor sloužící širší veřejnosti, který kromě jiného nabízí možnost oddechu a relaxace. V prostorách knihovny bylo v roce 2023 instalováno několik výstav. V dubnu se v rámci festivalu Art Day 2023 v knihovně konala výstava autora @yppahhappy. Výstavu pořádala Studentská Unie Jihočeské Univerzity. V květnu byla v prostorách AK ke zhlédnutí putovní výstava fotografií Olga Havlová: 20 let od založení Výboru dobré vůle Nadace Olgy Havlové. V červnu měla knihovna zapůjčenou putovní výstavu Česko očima Američana - Jižní Čechy. Autorkou byla Květa Hartmanová. V září a říjnu byla v knihovně ke zhlédnutí výstava Architektura českých knihoven. Výstavu připravila paní Květa Hartmanová.

Noc s Andersenem

V pátek 31. března 2023 se v knihovně konala Noc s Andersenem. Tématem byly severské pohádky a celkem 18 dětí strávilo noc v knihovně. Právě pro ně byly připraveny rozmanité činnosti a hry, zahrnující například ukázkou výroby 3D tisku, výrobu záložek, připínacích placek, noční hru a tradiční čtení na dobrou noc. Děti měly možnost setkat se s Pipi, Ronjou a pirátem.

Noc vědců

Další významnou akcí byla říjnová Noc vědců s podtitulem Tajemství. Účastníci, většinou rodiče s dětmi, si mohli vyzkoušet psaní klínovým písmem, tvorbu záložek, obalování knih, a také zjistit, jak se vyvíjelo písmo a psací látky napříč celou historií.

Tematické výstavy knih

V průběhu celého roku 2023 byly realizovány tradiční výstavy knih.

Tematické mini výstavy knih v roce 2023

Měsíc	Název
leden	Ohlédnutí za rokem 2022, Pavel Medek, Světový den Mokřadů.
únor	Založení organizace Sokol.
březen	Konference Carpe Diem, 30 let Rakouské knihovny.
duben	Art Day.
květen	Mezinárodní den DNA, Marie Montessori, Indie, Novinky v knihovně.

červen	Den upálení Mistra Jana Husa a Den příchodu Cyrila a Metoděje.
červenec	Cestování (turistické průvodce po ČR a zahraničí).
srpen	Čtení na dovolenou.
září	Už rostou? (houby).
říjen	České Budějovice.
prosinec	Počítačová gramotnost, Veselé Vánoce.

6.5 Členství v profesních organizacích

AKVŠ - Asociace knihoven vysokých škol

AKVŠ tvoří společnou institucionální základnu knihoven vysokých škol a usiluje o jejich rozvoj a kvalitu. Akademická knihovna je jejím institucionálním členem. Zaměstnanci AK se také zapojují do pracovních skupin, které pod AKVŠ působí. V pracovní skupině pro informační vzdělávání a informační gramotnost (IVIG) má AK dva členy. V nové pracovní skupině pro elektronické informační zdroje má AK jednoho člena. Dva členové AK jsou také v nové pracovní skupině Open Science. Důležitou aktivitou AKVŠ je každoroční pořádání konference určené speciálně pro vysokoškolské knihovníky – Bibliotheca Academica.

SKIP - Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR

SKIP je profesní a stavovskou organizací knihovníků a informačních pracovníků. Akademická knihovna je jejím institucionálním členem. Výhody plynoucí z členství spočívají především v pravidelném styku a komunikaci s ostatními členy s podobnými zájmy a obdobnými problémy.

6.6 Spolupráce na projektech a další spolupráce

CARDS/PNG: Knihovna se aktivně zapojila do projektu CARDS (Czech Academic and Research Discovery Services). Cílem projektu je vytvoření centrální platformy nové generace (PNG) pro efektivní vyhledávání a sdílení všech typů informačních zdrojů. AK v současné době používá knihovní systém Aleph, který je již zastaralý a nenaplňuje současné potřeby, zejména pokud jde o správu a využívání elektronických informačních zdrojů. Pracovníci AK se spolu s dalšími institucemi zapojili do přípravy implementace PNG v rámci pracovních skupin vytvořených za tímto účelem NTK. Mezi hlavní benefity PNG patří zejména centrální katalogizace, sjednocení slovníků a číselníků a absence duplicitních záznamů. To umožní přesné vyhledávání a získávání relevantních a adresných výsledků. Implementace v rámci JU by měla proběhnout v roce 2025. **Jeho implementace v rámci JU by měla nastat v roce 2025.**

IROP - Rozvoj JU – Akademická knihovna (CZ.06.04.04/00/22_002/0001973): V roce 2023 započala v knihovně realizace klíčových aktivit projektu IROP, jejichž cílem je revitalizace budovy, obnova a zlepšení stávajícího vybavení, které souvisí s činností Akademické knihovny JU. Na budově AK byla provedena výměna vybraných otvorových výplní a pořízeno nové technické vybavení.

Výměna oken na budově AK

Obálkyknih.cz: V roce 2023 pokračovala spolupráce AK JU s projektem Obálkyknih.cz, jehož úkolem je sdružovat různé zdroje informací o dokumentech do jedné webové služby. Během roku 2023 přispěla AK JU skeny 1 362 titulů a 3 055 stran obálek, obsahů a literatury.

Projekt Česká knihovna: Česká knihovna je projekt Ministerstva kultury podporující nákup nekomerčních titulů uměleckých děl české literatury, české ilustrované beletrie pro děti a mládež, vědy o literatuře pro veřejné profesionální a vybrané vysokoškolské knihovny. AK se do projektu zapojuje již řadu let a každoročně tak získá do fondu knihovny zdarma okolo 30 titulů knih.

ARPIDA: Na základě smlouvy o spolupráci poskytovala AK v průběhu roku 2023 několika klientům centra ARPIDA možnost pravidelných pracovních aktivit s cílem podpořit zdokonalování základních pracovních návyků osob se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení.

7 Prodejna skript a e-shop

Prodejna skript JU v roce 2023 nabízela k prodeji skripta a propagační předměty jednotlivých fakult. A také publikace z Nakladatelství JU. Mezi největší dodavatele nových publikací a skript v roce 2023 patřily fakulty ZSF, PF a Nakladatelství JU. V roce 2023 některé fakulty JU, zařadily do prodeje propagační předměty s logem své fakulty. Vše bylo možné zakoupit přímo v prodejně skript. A také objednat na e-shopu JU.

E-shop

V e-shopu se vyřizují objednávky, které se týkají knih a propagačních předmětů. Od roku 2023 byla do e-shopu přidána také možnost objednávat si kurzy a konference pořádané JU. Při výběru dopravce u objednávek z e-shopu převažovala společnost Zásilkovna před Českou poštou. Možné bylo také vyzvednutí objednávky přímo v prodejně skript. U objednávek na e-shopu převládala platba kartou před platbou převodem. Na konci roku 2023 byla zrušena možnost platby na dobírku.

Prodejna

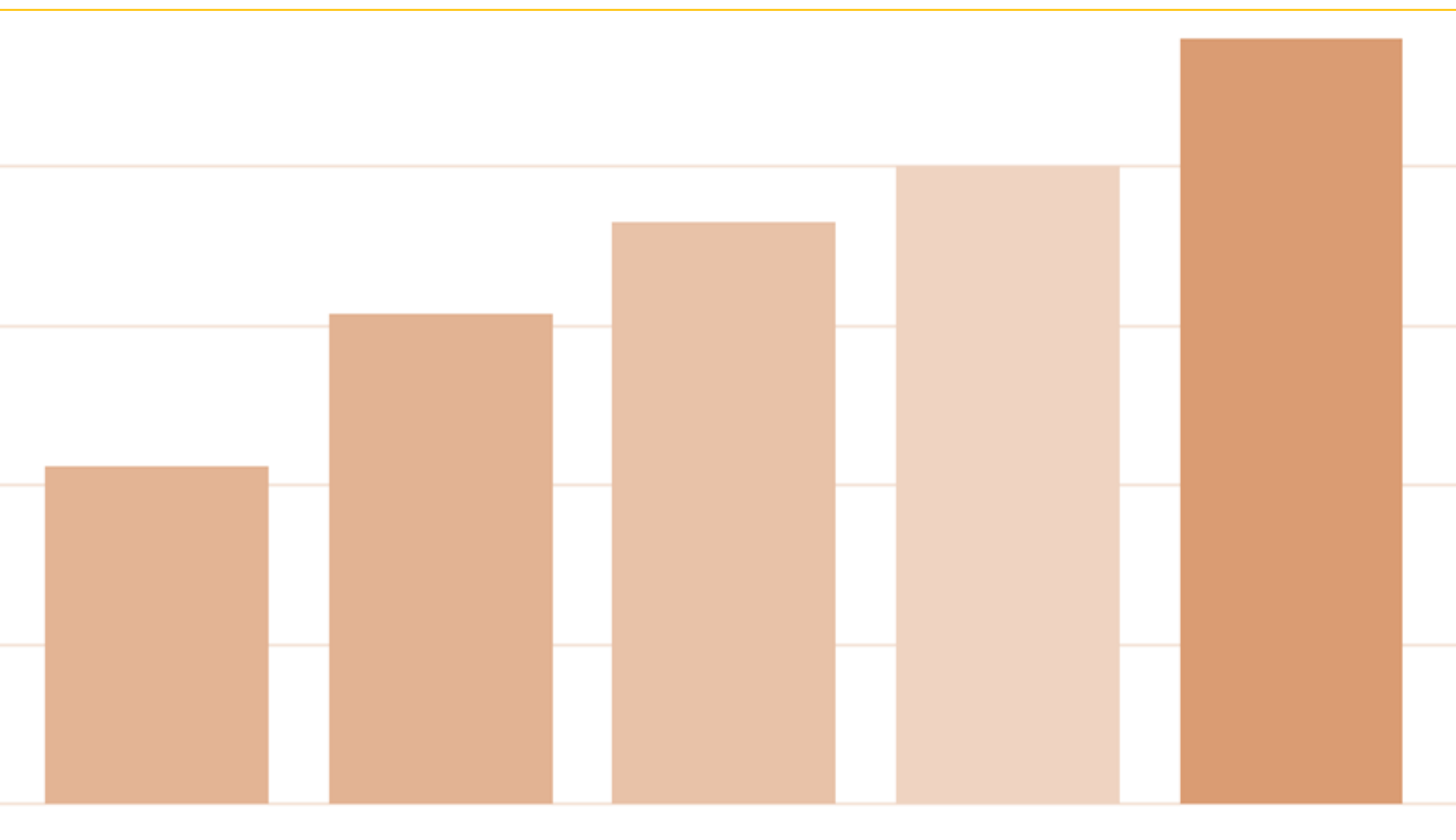
V prodejně skript bylo obsluženo více než 1700 kupujících. Kupující si mohl vybrat, zda upřednostní platbu v hotovosti či kartou. Platba kartou v roce 2023 převažovala. V prodejně skript byla také nabízena služba pro studenty. A to svazování dokumentů kroužkovou vazbou.

Knihotoč

V prostorách prodejny jsou umístěny volně přístupné regály s knihami k rozebrání. Do „Knihotoče“ se dostávají použité knihy od veřejnosti, zaměstnanců i studentů.

V následujícím roce plánuje AK dále rozvíjet své služby, zkvalitňovat služby již fungující a zavádět služby nové na základě poptávky studentů a akademických pracovníků. K plánovaným aktivitám také patří pokračující spolupráce v projektu CARDS, příprava implementace Platformy nové generace a pořízení dalšího technického vybavení z projektu IROP.

8 Přílohová část

8.1 Statistiky knihoven JU za rok 2023

Akademická knihovna JU	
Přírůstek knihovního fondu za rok	3 539
z toho fyzických jednotek	3 213
z toho e-knih v trvalém nákupu	26
Knihovní fond celkem	373 471
z toho fyzických jednotek	372 925
z toho e-knih v trvalém nákupu	546
Počet odebíraných titulů periodik fyzicky	393
Počet odebíraných periodik elektronicky	14
Počet absenčních výpůjček (včetně prodloužení)	92 420
Počet registrovaných uživatelů	12 791
Počet studijních míst	568
Počet svazků ve volném výběru	192 407
KBP	
Přírůstek fondu za rok	57
Knihovní fond celkem	67 303
Rakouská knihovna	
Přírůstek fondu za rok	80
Knihovní fond celkem	7 845
Knihovna J. P. Ondoka (TF)	
Přírůstek fondu za rok	443
Knihovní fond celkem	51 542
Počet odebíraných titulů periodik	54
Počet absenčních výpůjček (včetně prodloužení)	18 029
Počet studijních míst	24
Počet svazků ve volném výběru	31 631

8.2 Statistika služeb knihovny FROV 2023

Knihovna FROV	
Vrácení	102
Výpůjčky	80
Prodloužení	288

8.3 Stav knihovního fondu AK JU v období 2019-2023

Akademická knihovna	2019	2020	2021	2022	2023
Přírůstek fyzických jednotek	6 711	3 766	4 318	3 234	3 513
Knihovní fond celkem	371 027	370 014	370 799	373 086	372 925

8.4 Informační vzdělávání uživatelů v období 2019-2023

Vzdělávací služby	2019	2020	2021	2022	2023
Počet konzultací	30	40	35	14	35
Počet hodin školení (45 min)	158	81	88	164	234
Počet účastníků školení	1691	1086	1707	1509	2383

8.5 Statistika využívání elektronických informačních zdrojů

8.5.1 CzechELib: předplatné 2023

Academic Search Complete

Odborná multidisciplinární databáze plných textů, obsahující více než 8 500 plnotextových periodik, včetně více než 7 300 recenzovaných časopisů.

Academic Search Complete: statistiky využitosti	2023
plný text	3228
abstrakty	1 924

ATLA religion Database with ATLA Serials

Databáze zahrnuje časopisecké články, knižní recenze a kolekce esejů ze všech oblastí spojených s teologií a religionistikou a navíc zahrnuje online kolekci teologických časopisů vydavatele ATLA.

ATLA/ATLAS: statistika využívání	2023
plný text	204
abstrakty	178

BioOne Complete

Plnotextová databáze poskytující unikátní seskupení 191 časopisů z oblasti biologie a ekologie. Umožňuje prohledávat kolekci abstraktů odkazující na plnotextové články. Retrospektiva sahá obvykle do roku 2000.

BioOne Complete: statistika využívání	2023
plný text	1 766

Bookport

Služba nakladatelství Grada, umožňuje čtení stovek odborných knih bez omezení. Na JU jsou přístupné kolekce: Business, Medicína, Pedagogika, psychologie a společenské vědy, Technika.

Bookport: statistika využitosti	2023
plný text	40 955

Classiques Garnier Numéroque

Na platformě jsou dostupné publikace francouzského vydavatelství Classiques Garnier Publishers. Zpřístupňuje online odborné knihy a časopisy pro literární vědu a humanity, francouzské a frankofonní literární díla, primárně prameny, gramatiky, slovníky a encyklopedie.

Classiques Garnier Numéroque	2023
plný text	36

IEEE Electronic Library (IEL)

IEEE Electronic Library (IEL) obsahuje téměř třetinu současné světové literatury z oblasti elektrotechniky, komunikací a informatiky. Databáze IEL nabízí neomezený plnotextový přístup k celé kolekci časopisů, časopisů a sborníků z konferencí IEEE a ke všem platným i historickým normám IEEE. V portfoliu JU od r. 2023.

IEEE Electronic Library (IEL): statistiky využitosti	2023
plný text	1741

InCites - Benchmarking & Analytics

Analytický nástroj, který na základě citací publikací indexovaných na Web of Science provádí analýzy produktivity, dopadu vědeckých výstupů a benchmarking pomocí kvantitativních ukazatelů. Je vhodný pro analýzy vědeckého výkonu na úrovni jednotlivců, pracovišť, fakult i celých institucí.

InCites: statistika využitosti	2023
požadavky	9 115

JSTOR (JOURNAL STORAGE)

JSTOR obsahuje archiv digitalizovaných plných textů významných amerických vědeckých časopisů se zaměřením na antropologii, archeologii, filozofii, historii, sociologii, politické vědy, ekonomii, statistiku, matematiku, vzdělávání, právo, jazykovědu.

JSTOR: statistiky využitosti	2023
požadavky	26 904

Literature Online (LION)

Plnotextová databáze obsahující přes 350 000 textů básní, dramát a románů. Poskytuje hypertextové vazby na dalších cca 15 000 literárních textů pokrývajících období od 8. století do současnosti. Všechna

díla jsou indexována, doprovázena slovníky, referenčními publikacemi a bibliografickým zpracováním. Zahrnuta je oblast anglické a americké literatury včetně těch titulů, které dosud nebyly k dispozici v elektronické podobě.

Literature Online: statistiky využitosti	2023
plný text	396
abstrakt	175

OUP Journals Full Collection - Read and Publish

Kolekce Oxford Journals Full Collection je jádrem nabídky časopisů Oxford University Press (OUP) a obsahuje více než 370 prestižních časopisů z různých oborů.

OUP Journals Full Collection: statistiky využitosti	2023
plný text	14 464

Ovid Emcare with Ovid Nursing Full Text+

Jde o komplexní databázi plných textů z časopisů vydavatelství Lippincott Williams & Wilkins v kombinaci se dvěma bibliografickými databázemi zaměřenými na zdravotnictví, zejména ošetrovatelství.

Ovid Emcare with Ovid Nursing Full Text+	2023
plný text	352

ProQuest Central

ProQuest Central je v současnosti jednou z nejrozsáhlejších multidisciplinárních databází poskytující přístup k různým typům informačních zdrojů ze všech hlavních vědních disciplín, zahrnující přírodní vědy, techniku, medicínu, ekonomii, sociální a humanitní vědy, umění, vzdělávání a náboženství.

ProQuest Central: statistiky využitosti	2023
plný text	9 935
hledání	727 271

ScienceDirect Freedom Collection (Elsevier)

ScienceDirect je přední vědecká plnotextová databáze poskytující přístup k časopisům vydávaných společností Elsevier. Je v ní možné procházet plné texty 2300 titulů především z oblasti techniky, matematiky a výpočetní techniky.

ScienceDirect: statistiky využitosti	2023
plný text	169 536

Scopus

Scopus je nejrozsáhlejší citační a abstraktovou databází recenzované vědecké literatury zahrnující časopisy, knihy a konferenční sborníky především z oblasti medicíny, přírodních věd a sociálních věd.

Scopus: statistiky využitosti	2023
hledání	38 970

Springer Compact

Předplatné časopisů Springer Compact umožňuje přístup k více než 2 500 titulů časopisů z oblasti přírodních věd, techniky, medicíny, ekonomie i sociálních a humanitních věd od vydavatele Springer a jeho dceřiných společností včetně 38 akademických titulů.

Springer: statistiky využívání	2023
plný text	66 132

T&F Social Science & Humanities Library

Kolekce Social Science & Humanities Library od vydavatelství Taylor & Francis zahrnuje přes 1 400 titulů recenzovaných časopisů z oblasti sociálních a humanitních věd a tvoří tak nejrozsáhlejší kolekci T&F zaměřenou na tuto oblast. V portfoliu JU od roku 2023.

T&F: statistiky využívání	2023
požadavky	7 419

Web of Science (WoS)

Web of Science je platforma pro přístup k stejnojmenné světově proslulé citační databázi. Její základ tvoří multioborová Core Collection obsahující hlavní citační rejstříky Science Citation Index, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index, Conference Proceedings Citation Index a Emerging Sources Citation Index. Předplatné zároveň umožňuje přístup do databáze Journal Citation Reports (na platformě InCites), jež jako jediná na světě obsahuje Impakt Faktor.

WOS: statistika využívání	2023
hledání	138 045

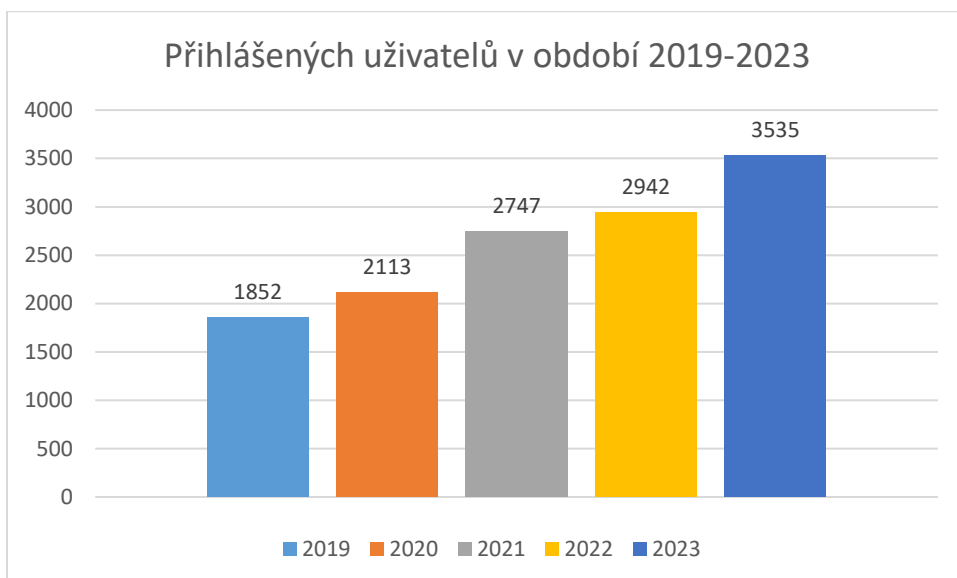
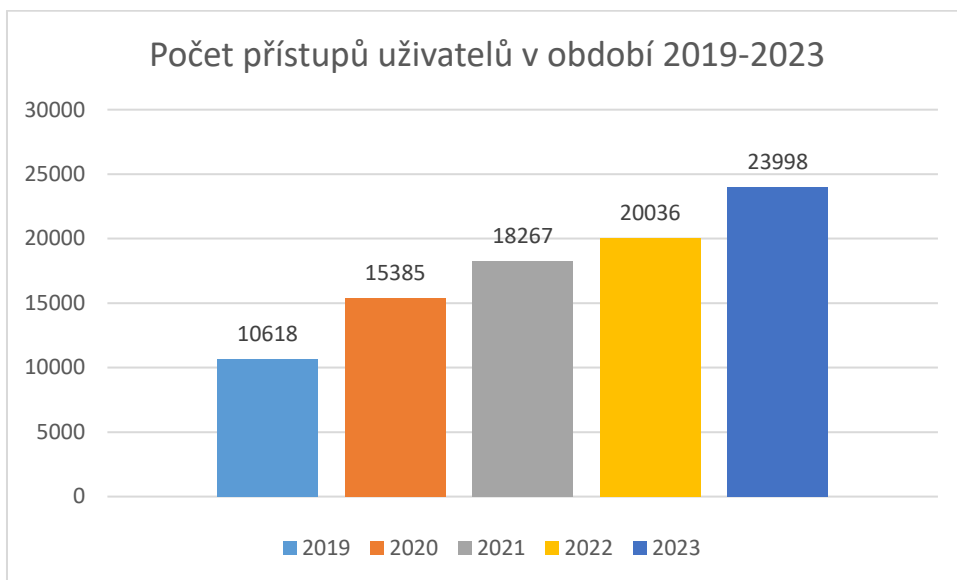
Wiley Online Library - Read and Publish

Multioborová databáze časopisů vydavatelství Wiley. Od roku 2023 přešlo Wiley z dosavadního modelu předplatného jednotlivých vybraných tematických kolekcí a holdings na přístup k veškerému svému obsahu od r. 1997 v rámci jedné multioborové Read and Publish databáze obsahující přes 1600 časopisů.

Wiley: statistika využívání	2023
plný text	70 484

8.5.2 Citační manažer CitacePRO Plus

Dostupný v rámci univerzitní počítačové sítě a přes Shibboleth. Umožňuje generovat a importovat citace různých zdrojů. Export citací do nejčastěji používaných citačních stylů (např. ČSN ISO 690, APA, MLA, atd.).

8.6 Obrazové přílohy

Noc vědců: Tajemství (6. října 2023)

Vánoční fotokoutek

